

Vul il pievel sortir immediat u anc salvar las ovas atomaras?

Arguments pro e contra l'iniziativa

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Las tschintg ovas nuclearas svizas produceschan ina buna part da noss current. Tuttina evocheschan ellas protestas gia dapi l'entschatta da lur d'existenza. Ils 27 da november decida il pievel puspè davart in'iniziativa per la sortida da l'energia nucleara.**

Tge pretenda l'iniziativa?

En Svizra datti tschintg ovas atomaras. L'iniziativa scumonda da bajegiar novas ovas e pretenda che las existentas vegnian tschentadas giu suenter 45 onns. Beznau I è dapi il 1969 en funcziun. I sa tracta da pli veglia ova atomara dal mund. Beznau II e Mühleberg marschan dapi il 1972. Sch'il pievel accepta l'iniziativa vegnan questas trais ovas serradas gia l'onn proxim. L'ova atomara da Gösgen pudess restar en funcziun anc fin il 2024 e Leibstadt fin il 2029.

Co argumenteschan ils iniziants?

L'iniziativa è ina reacziun sin la catastrofa da Fukushima. Ils iniziants argumenteschan principalmain cun la segirezza ed admoneschan ch'in accident nuclear pudess era capitar en Svizra. Els scrivan en il carnet da votaziun: «Las consequenzas tar nus fissan strusch imaginablas: La regiun enturn las tschintg ovas nuclearas svizas è populada fermamain. En il conturn da 50 kilometers existan 13 chapitalas chantunalas. En cas d'in grev accident nuclear stuessan vegnir evaquads in milliun umans e grondas parts dal pajais fissan contaminadas.»

Da preschent èsi strusch contestà che la Svizra duess sortir da l'energia nucleara. Ma i manca in plan precis e liant. L'iniziativa garantescha che las ovas vegnan propi tschentadas giu successivamain ed i na vegn betg pli produci rument nuclear. Ils iniziants èn persuadids che la sortida porscha segirezza da planisaziun. Ella rinforza l'energia idraulica ed accelerescha la midada sin energias da sulegl, vent e biomassa.

Tge dian ils adversaris?

La critica principala è ch'i va memia spert. Las ovas existentas produceschan bunamain 40 pertschient dal current svizzer. Suenter in gea stuessan ellas vegnir serradas entaifer dudesch onns. En quest curt temp na saja quai betg pussaivel da cumpensar la produenziun cun energias regenerablas, dian ils adversaris. La Svizra fiss avisada sin l'import. Gliez na fiss ecologicamain betg raschunaivel damai ch'ins importass tranter auter current tschuf dad ovas da charvun.

Era sche l'energia nucleara na renda da preschent betg sa dostan ils gestiunaris da las ovas tuttina encunter l'iniziativa. La raschun: Ins na po betg demontar dad in di sin l'auter in'ovra atomara. Per gliez dovri ina planisaziun da plirs onns. Ma era en la fasa da planisaziun custan las ovas. Sch'ellas èn lura almain en funcziun e produceschan current portan ellas tuttina ina tscherta svieuta.

Tgi sustegna l'iniziativa?

Ils verds han lantschà l'iniziativa e la ps, ils verd-liberals e la Partida evangelica la

sustegnan. Plinavant s'engaschan numerosas associaziuns d'ambient persuerter.

Tgi cumbatta l'iniziativa?

Las partidas burgaisas s'expriman encunter. Er il cussegl federal e la maiortad dal parlament refusan l'iniziativa e preferechan la «strategia d'energia 2050».

La «strategia d'energia 2050» sco alternativa?

Suenter Fukushima ha il cussegl federal suttamess al parlament la sortida atomara ed ha concepì la «strategia d'energia 2050». Il parlament ha da curt deliberà quest pachet che cuntegna pliras mesiras: sminuir il diever d'energia, rinforzar energias regenerablas, scumandar novas ovas atomaras etc. Cura che las ovas existentas vegnan tschentadas giu na prescriba la strategia d'energia dentant betg.

La pps ha decidì il referendum encunter la strategia d'energia. Er en la pld datti vuschs che simpatiseschan cun il referendum. Uschia è la strategia d'energia sin ballantscha e na po betg valair sco alternativa franca tar l'iniziativa.

La discussiun en il Grischun

La discussiun ha sviluppà in'atgna dinamica en il Grischun. Ils pretschs marschs che vegnan pajads da preschent per il current procuran per in pulit squitsch. Er ils possessurs d'ovas idraulicas ston spargnar custs e lessan il pli gugent sminuir, sche betg schizunt abolir, il tschains

d'ava. Las vischnancas concessiunarias grischunas èn avisadas sin las entradas dals tschains. Perquai datti vuschs che s'expriman per in gea a l'iniziativa cun la speranza che la forza d'ava daventia puspè pli lucrativa sch'i na dat nagin current atomar pli.

Il cunterargument: Las ovas atomaras svizas n'han betg ina gronda influenza sin la fiera internaziunala ed influenzeschan strusch il pretsch dal current.

Vegni tuttenina stgir?

Ils adversaris admoneschan ch'il provediment cun current na possia betg vegnir garantì sche gist trais ovas atomaras vegnian tschentadas giu a medem temp.

Ils iniziants fan attent che tant Beznau I sco era Leibstadt – la pli gronda ova svizra – na sajan da preschent betg en funcziun ed i n'haja era betg dà in black-out. Questas duas ovas produceschian ensemen dapli current che las trais ovas ch'ins stuess tschentà giu l'onn proxim en cas d'in gea.

Pon ils gestiunaris pretender milliardas?

Ils gestiunaris han fatg investiziuns en lur ovas nuclearas. Pon els far valair indemnizaziuns per lur custs en cas d'in gea? Davart questa dumonda stuessan probabel las dretgiras decider. En Germania han ils gestiunaris era processà ed han per part pretendì indemnizaziuns da milliardas suenter la sortida. Las dretgiras han fin uss refusà las pretaisas. Intgins process èn anc pendants.